Pacienta profila maiņa
«Pareizie» un «nepareizie» pacienti
«Ārstēšana kā profilakse» (T as P) princips

Latvijas Ārstu biedrības diskusija ar nozares ekspertiem
«Investīcijas HIV ārstēšanā – efektīvas saimniekošanas piemērs»
14.04.2015.

Anda Karnīte, Dr.med., Mg.sc.sal.

RSU Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra, docente

Baltijas HIV asociācija (BaltHIV), valdes locekle

Latvijas Sabiedrības Veselības Asociācija, valdes locekle

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Pacienta profila maiņa

HIV infekcijas izplatības rādītāji Latvijā, Baltijas valstīs, Eiropā

Ik gadus reģistrēto HIV, AIDS un nāves gadījumu skaits Latvijā

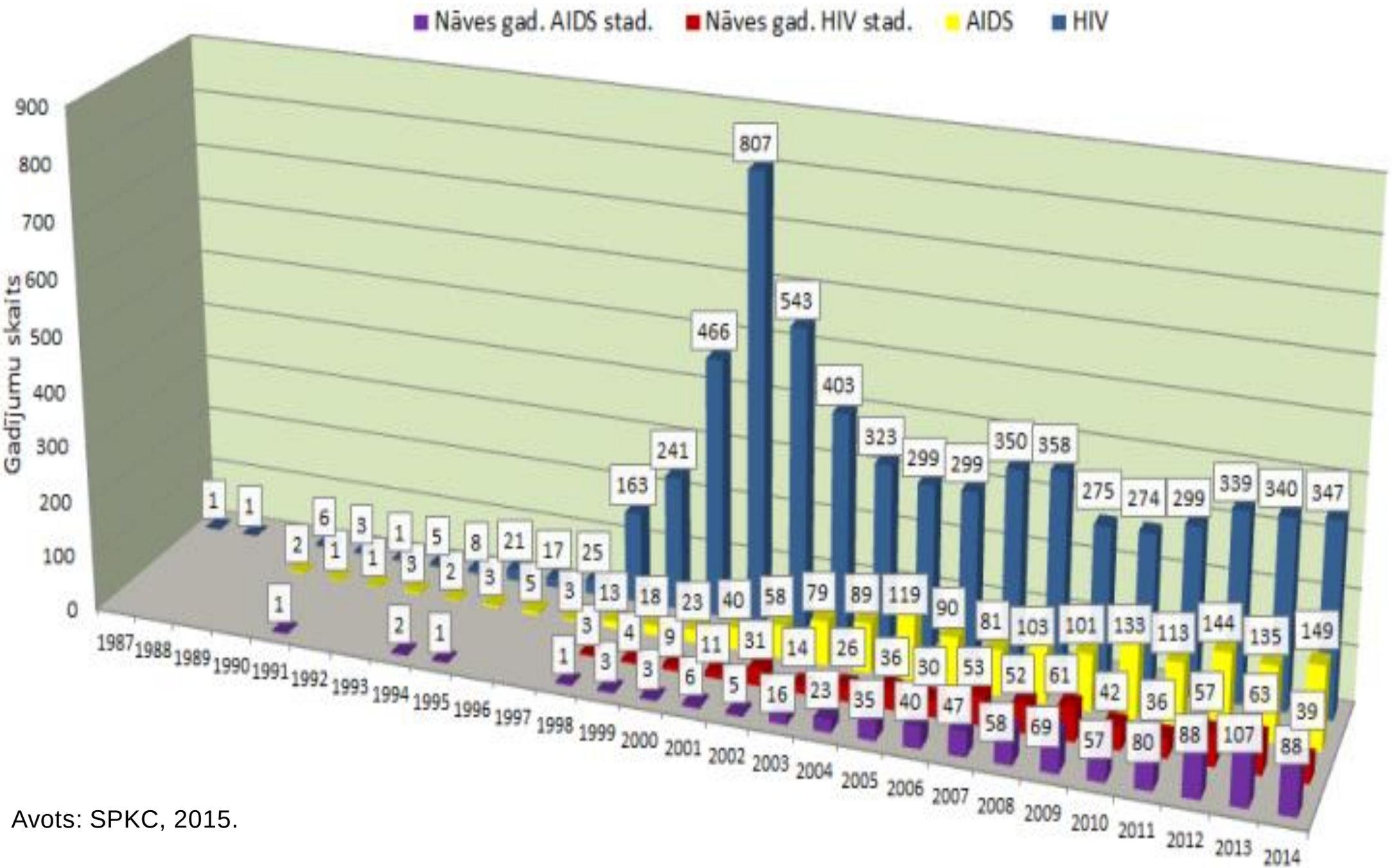

Avots: SPKC, 2015.

Kopējais valstī reģistrēto HIV, AIDS un nāves gadījumu skaits

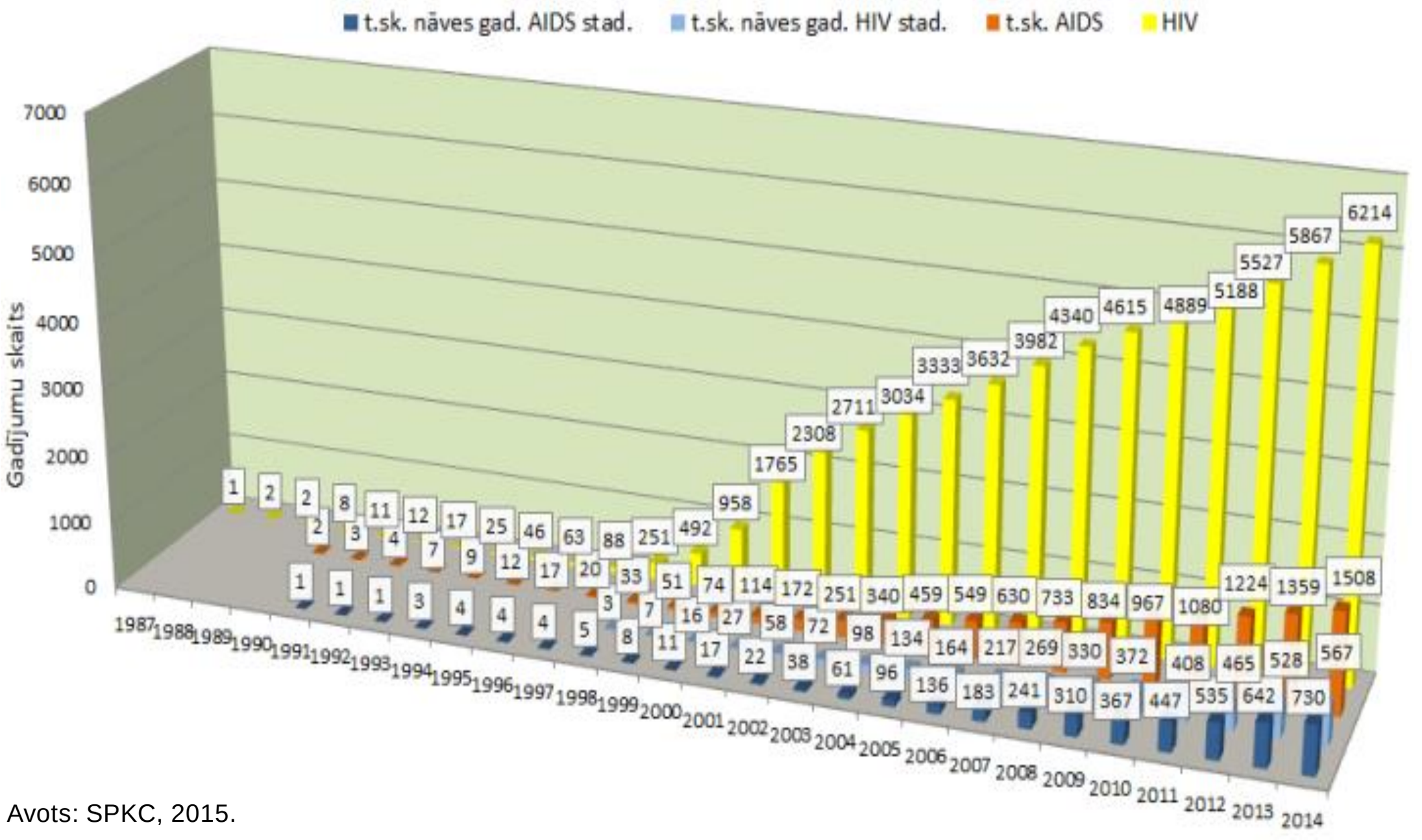

Avots: SPKC, 2015.

Jauno HIV gadījumu skaits transmisijas grupās

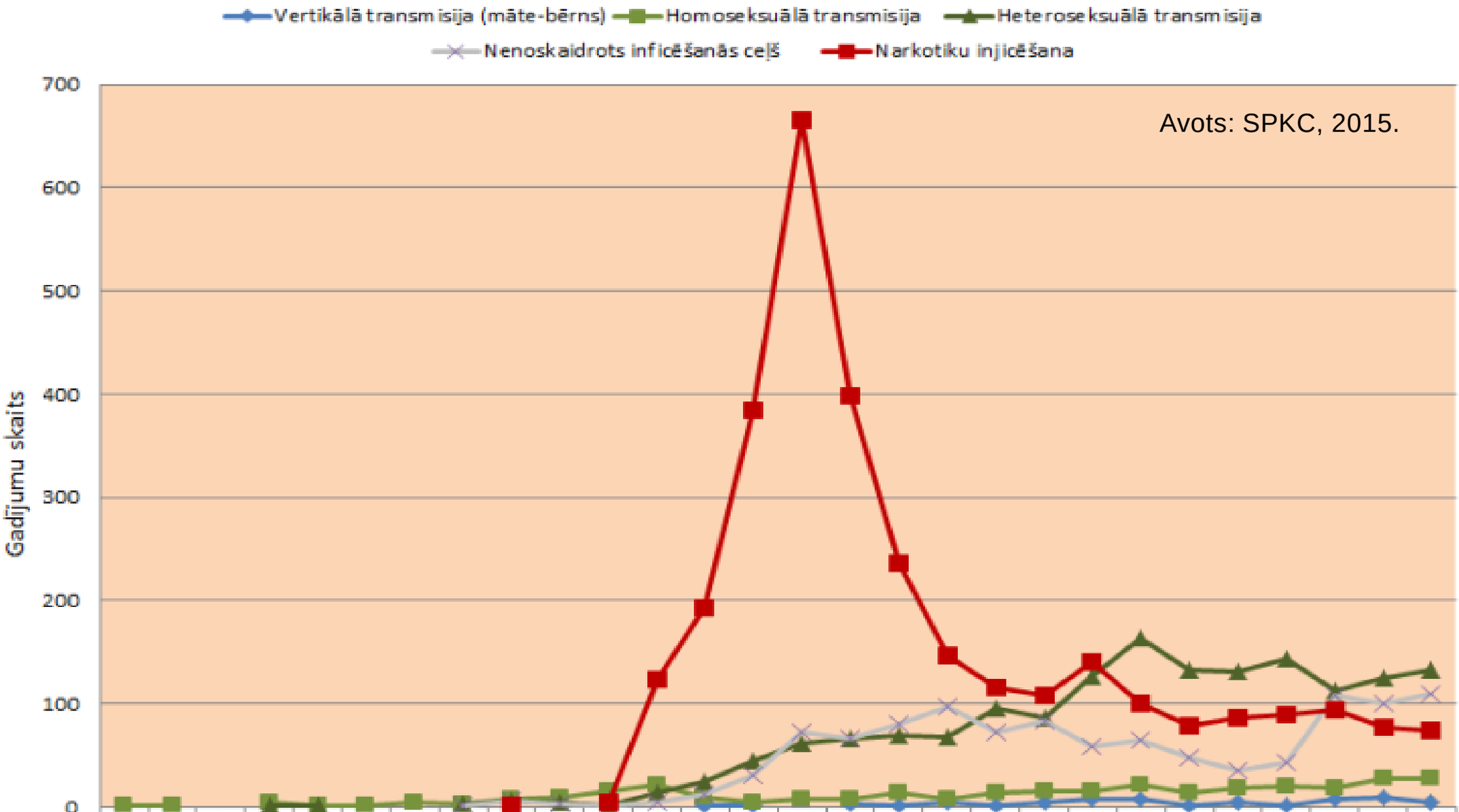

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vertikālā transmisija (māte-bērns)													1	1		3	2	4	2	5	8	8	2	4	2	7	10	4
Homoseksuālā transmisija	1	1		5	1	1	5	3	8	9	16	22	10	5	7	8	14	7	14	15	15	21	14	18	20	18	27	28
Heteroseksuālā transmisija				1	2			3	6	5	2	14	24	44	62	67	70	68	96	87	127	164	133	131	144	112	125	132
Nenoskaidrots inficēšanās ceļš								2	6	3	2	4	13	31	72	67	81	97	72	84	59	65	48	35	43	108	101	109
Narkotiku injicēšana									1		5	123	193	385	666	398	236	147	115	108	141	100	78	86	90	94	77	74

AIDS RESEARCH AND HUMAN RETROVIRUSES
Volume 28, Number 8, 2012
© Mary Ann Liebert, Inc.
DOI: 10.1089/aid.2011.0310

Phylogenetic Analysis of the Latvian HIV-1 Epidemic

Dace Balode,[1] Helena Skar,[1,2] Mattias Mild,[1] Tatjana Kolupajeva,[3] Andris Ferdats,[4] Baiba Rozentale,[3] Thomas Leitner,[2] and Jan Albert[1,5]

[1]Department of Microbiology, Tumor and Cell Biology, Karolinska Institute, Stockholm, Sweden.
[2]Theoretical Biology and Biophysics, MS K710, Los Alamos National Laboratory, Los Alamos, New Mexico.
[3]Infectology Center of Latvia, Riga, Latvia.
[4]HIV/AIDS Program Unit of the Infectology Centre of Latvia, Riga, Latvia.
[5]Department of Clinical Microbiology, Karolinska University Hospital, Solna, Stockholm, Sweden.

The Latvian HIV-1 outbreak among intravenous drug users (IDUs) in 1997–1998 involved subtype A1. ... We estimated that subtype A1 was introduced from Former Soviet Union around 1997 and initially spread explosively among IDUs in Riga. **A recent increase of heterosexually infected persons did not form a separate subepidemic, but had multiple interactions with the IDU epidemic**. Subtype B was introduced before the collapse of the Soviet Union and primarily has spread among men who have sex with men.

Ikgadēji reģistrēto jauno HIV gadījumu skaits Baltijas valstīs un ES/EEZ uz 100 000 iedzīvotāju, 1987-2015 (1.janvāris)

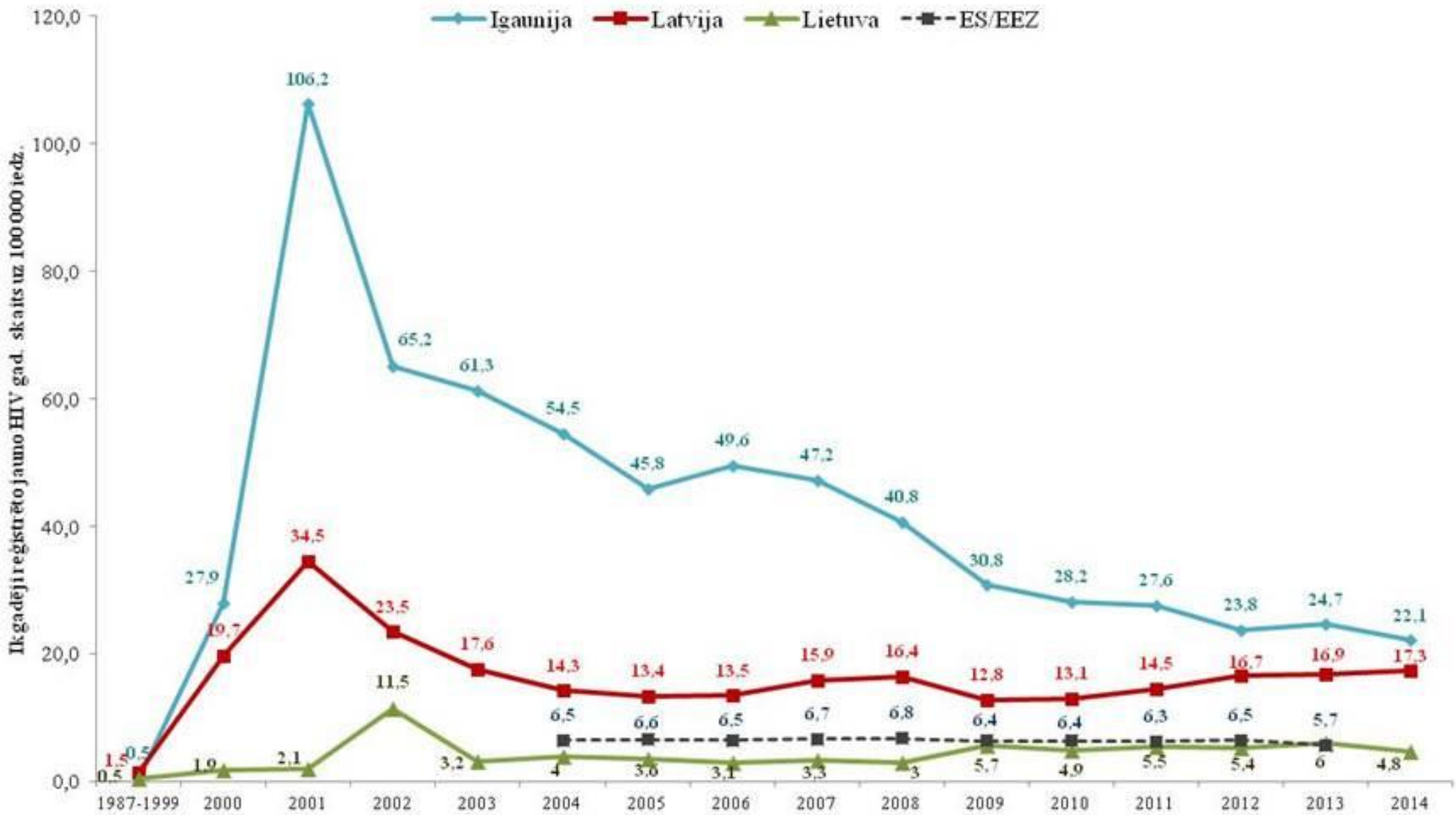

Sagatavoja Biedrība "Baltijas HIV Asociācija"

Avoti: ECDC/PVO Euro, EuroHIV, Igaunijas Veselības aprūpes padome, Eurostat, LR Centrālā Statistikas pārvalde, Lietuvas Statistikas departaments, Igaunijas Centrālā statistikas pārvalde, Lietuvas Infekciju slimību un AIDS centrs, Latvijas Slimību profilakses un kontroles centrs

BMC Public Health

Uusküla et al. BMC Public Health 2011, 11:517
http://www.biomedcentral.com/1471-2458/11/517

RESEARCH ARTICLE

Open Access

Expanded syringe exchange programs and reduced HIV infection among new injection drug users in Tallinn, Estonia

Anneli Uusküla[1*], Don C Des Jarlais[2†], Mart Kals[1†], Kristi Rüütel[3†], Katri Abel-Ollo[4†], Ave Talu[4†] and Igor Sobolev[5†]

Conclusions: In Estonia, a transitional country, a decrease in the HIV prevalence among new injectors and in the numbers of people initiating injection drug use coincided with implementation of large-scale SEPs. Further reductions in HIV transmission among IDUs are still required. Provision of 70 or more syringes per IDU per year may be needed before significant reductions in HIV incidence occur.

NIH-PA Author Manuscript

NIH Public Access
Author Manuscript
Epidemics. Author manuscript; available in PMC 2013 June 01.

Published in final edited form as:
Epidemics. 2012 June ; 4(2): 104–116. doi:10.1016/j.epidem.2012.04.002.

Agent-based and phylogenetic analyses reveal how HIV-1 moves between risk groups: injecting drug users sustain the heterosexual epidemic in Latvia

Frederik Graw[a], **Thomas Leitner**[a], and **Ruy M. Ribeiro**[a]
[a]Theoretical Biology and Biophysics, Los Alamos National Laboratory, MS K710, 87545 Los Alamos, U.S.A.

Furthermore, our model shows that social heterogeneity of the susceptible population can explain the shift in HIV-1 incidence in Latvia over the course of the epidemic. Thus, the decrease in IDU incidence may be due to local heterogeneities in transmission, rather than the implementation of control measures. Increases in susceptibles, through social or geographic movement of IDU, could lead to a boost in HIV-1 infections in this risk group.

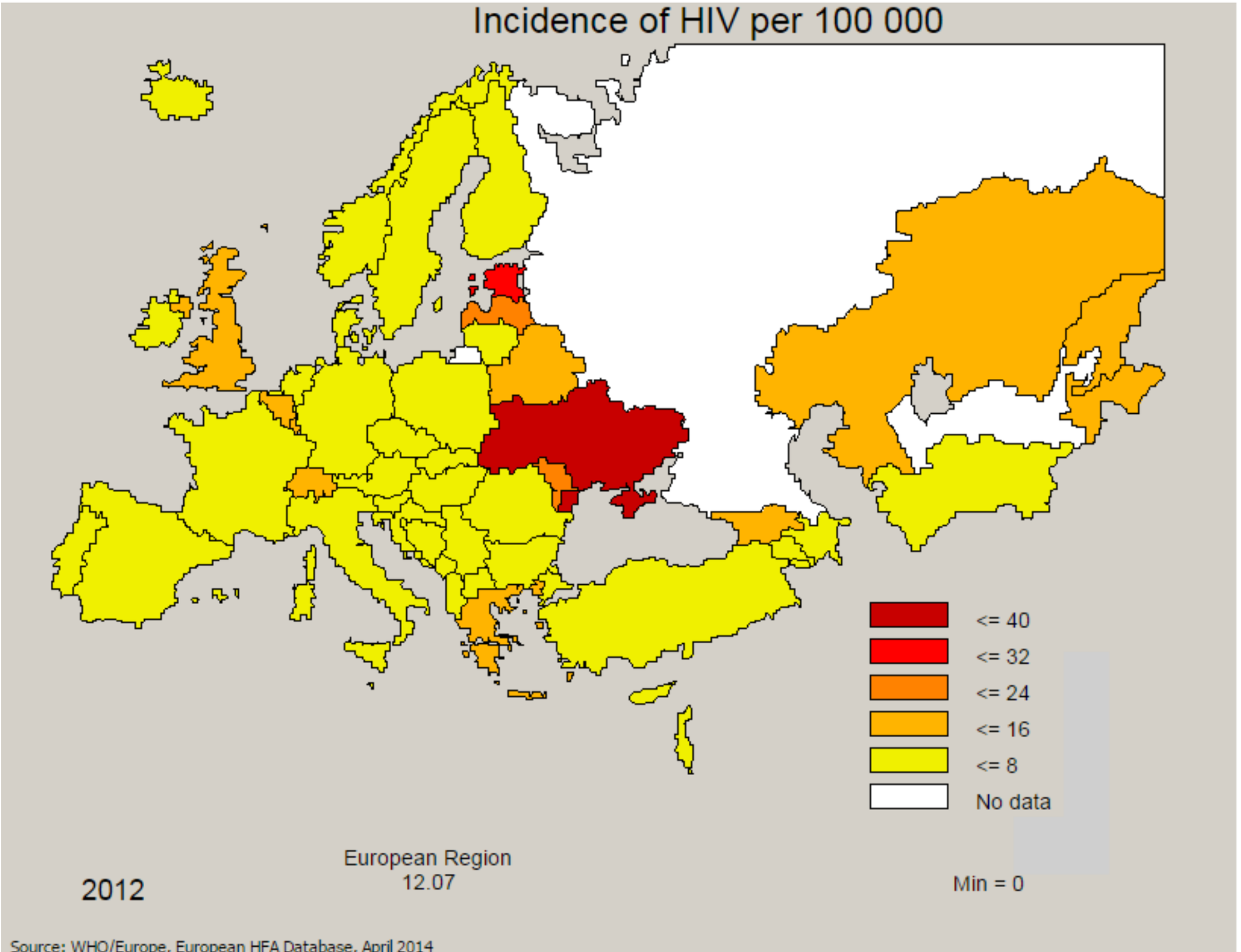

Source: WHO/Europe, European HFA Database, April 2014

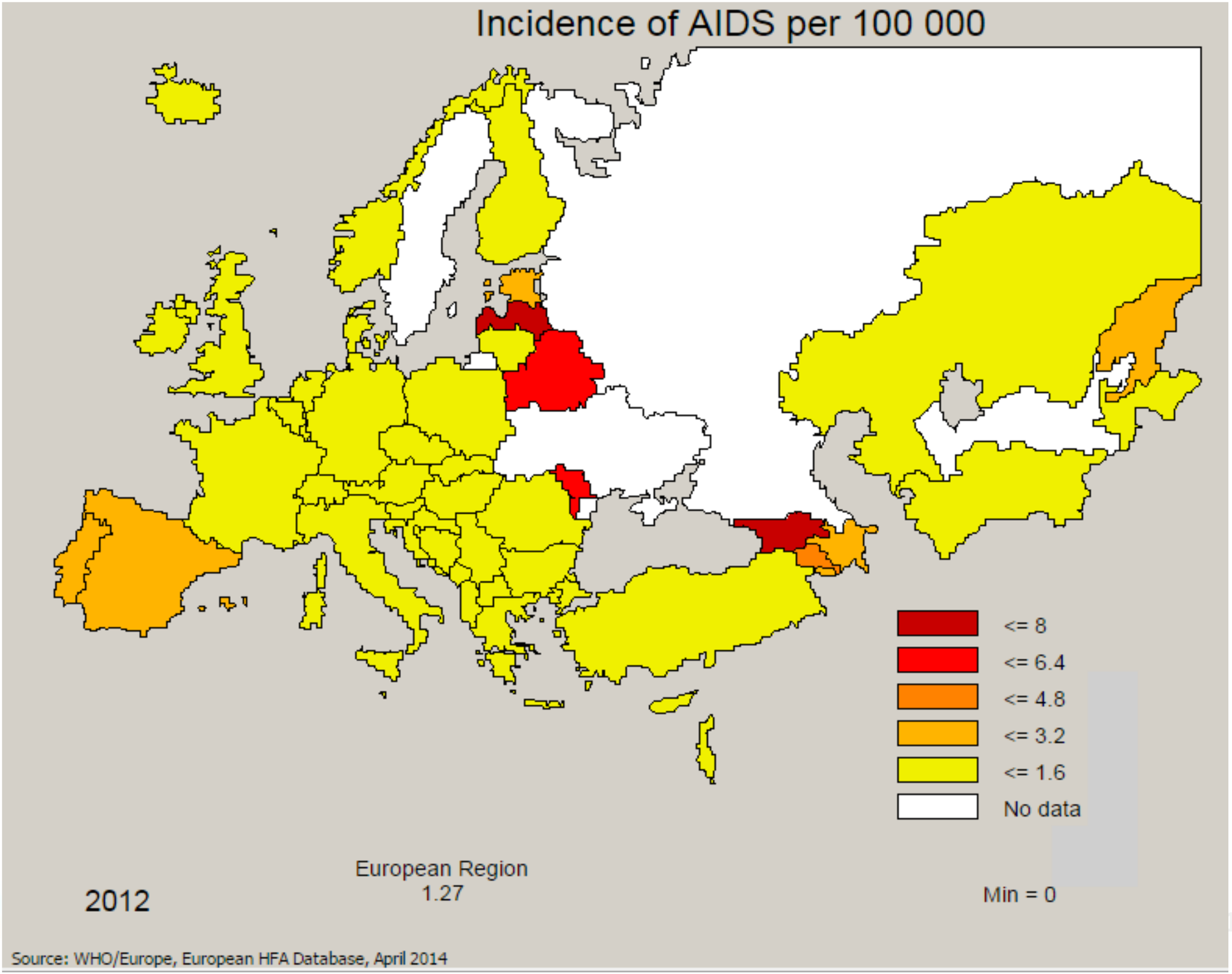
Incidence of AIDS per 100 000
<= 8
<= 6.4
<= 4.8
<= 3.2
<= 1.6
No data
European Region
1.27
2012
Min = 0
Source: WHO/Europe, European HFA Database, April 2014

«Pareizie» un «nepareizie» pacienti

HIV
infection
AIDS
virus
cells
cell
infected
viral
transmission
treatment
Africa
million
blood
people
RNA
infections
DNA
host
immune
HIV-1
protein
antiretroviral
patients
also
symptoms
proteins
two
years

HYPERTENSION
HIGH BLOOD PRESSURE
STROKE
DIASTOLIC
HEALTH
MEDICAL
CARE
SYMPTOMS
DISEASE
TREATMENT
ARTERIES
SYSTOLIC
DANGER
PULSE
HEALTHY
STRESS
DIAGNOSIS
ILLNESS
HEART
MEDICINE
HEALTHCARE

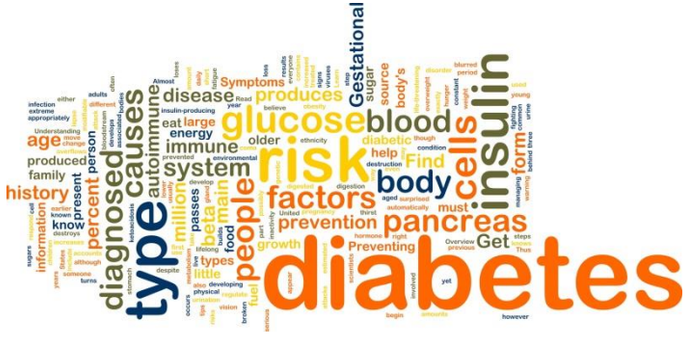
diabetes
type
risk
glucose
blood
insulin
factors
pancreas
prevention
body
cells
system
immune
causes
diagnosed
disease
produces
Symptoms
Gestational
sugar
energy
eat
large
age
history
family
produce
person
percent
people
main
Find
Get
Preventing
diabetic
help
Africa

lung
cancer
health
medicine
disease
illness
smoke
diagnosis
death

Kvalitatīvs pētījums par narkotikas lietojošām sievietēm – mātēm un grūtniecēm (2013./2014.)

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

PAPARDES ZIEDS

WEDWORKS
WOMEN, ETHNIC MINORITIES AND DRUGS

European Commission

SPI FORSCHUNG

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE

http://bit.ly/1GKX3Zw

Kvalitatīvs pētījums par narkotikas lietojošām sievietēm, kuras iesaistītas prostitūcijā (2013./2014.)

http://bit.ly/1GKX3Zw

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

WEDWORKS
WOMEN, ETHNIC MINORITIES AND DRUGS

PAPARDES ZIEDS

European Commission

SPI FORSCHUNG

RĪGA
UNIV

Secinājumi

- Piedzīvo stigmatizāciju no ārstu puses – problēmas ar stāšanos grūtniecības uzskaitē

Jā, visu darīju regulāri... visus ārstus, visu... Sarkandaugavā... es gribēju tur iet pie ginekologa, viņa uzreiz no manis atteicās, viņa teica: „Es negribu, lai tu esi pie manis." Tāpēc, ka viņa uzzināja, ka man jau bija... HIV, nu, pusotru gadu laikam. Tādēļ, ka man HIV, hepatīts, viņa atteicās no manis. Un tā arī acīs pateica: „Es negribu uzņemties atbildību, tu esi slima... Jā, un man nācās meklēt citu ginekologu... Vienkārši man acīs. Es saku: „Man pie Jums būtu ļoti ērti, lūdzu". Viņa saka: „Vari iet kaut tiesāties, es varu tev atteikt un viss, kaut sūdzies augstākajām iestādēm, man ir tiesības tev atteikt un viss." Mani īsi un konkrēti pateica, es izgāju ārā un raudāju, sabēdājos tā visa dēļ. Ļoti stipri sabēdājos... par tādu... jau sākotnēji tādu attieksmi. (LV_I_WUD_01)

Un es aizgāju pie ginekoloģes nu.. protams, ka es pēc savas dzīvesvietas... Viņa mani līdz asarām noveda, tāpēc ka priekš kam tev bērns nu... tu taču slima esi, tu narkomāne, nu tā. Ar tādu attieksmi, ka nu es bērnu no kaut kāda vīrieša dabūju, nu tā... (LV_I_WUD_03)

Jā, divi atteica, un viņa tā uz mani skatās, ka: „Jūs gribat... Jūsu vecumā ar Jūsu diagnozi." Viņa kad uz manu diagnozi paskatījās, tā viņa uzreiz pret nostājās... man pateica, ka: „Ko Jūs, vai vispār var tā, tādi slimi bērni piedzimst.". Es tad paņēmu visus savus dokumentus un aizgāju tālāk meklēt. Meklēju... Man tik ļoti lika skraidīt, ka es saku, es jau šeit sēžu pavisam bez spēka, raudu... Viņi baidījās no šīs slimības specifikas, atbildības par to, ka tur var būt kaut kas ne visai... (LV_I_WUD_06)

Secinājumi (2)

- Latvijā nav ievērots «gender based approach» - uz dzimumu balstīta pieeja

Nu, lai bērns varētu atrasties ar māti kopā... Jo praktiski es tā kā no sevīm, nu, es saku, es nevarēju bērnus... man nebija, kur viņus atstāt. Atdot patvaļīgi projām viņus uz krīzes centru... un pateikt, ka es eju ārstēties no narkotikām... es pēc tam iznāktu ārā, man būtu vesels lērums jāizdara, lai viņus atgūtu atpakaļ. Jo tik viegli pēc tam viņus atgūt atpakaļ vairs nav... Tāpēc, nu... lai māte visu laiku būtu pārliecināta, ka neviens viņai neatņems [bērnu] un ka viņa var būt ar viņu [kopā] un droši iziet. Varbūt tad tik tiešām atradīsies meitenes, kas gribēs iziet cauri to rehabilitāciju. LV_I_WUD_07

Ar bērniem nedrīkst tikties, tas ir ļoti slikti. Ne visas sievietes to mierīgi pacieš... bērniem ir slikti. Manuprāt, protams, tas ir milzīgs mīnuss pie mums... LV_I_WUD_06

Bez bērniem slikti... Pēc tam tu nezini, kā ar to bērnu sarunāties vispār... Pa to laiku tu jau pat aizmirsti, kā bērns vispār izskatās... LV_FG_WUD_01_03

«Ārstēšana kā profilakse» (T as P) princips

- HIV inficēto personu populācijā mirstības rādītāji samazinās, paredzamais mūža ilgums pagarinās (1, 2, 3);
- mirstība var sasniegt tikpat zemus rādītājus kā vispārējā populācijā (4);
- nāves cēloņi HIV inficēto vidū kļūst arvien līdzīgāki tiem, kādi vērojami vispārējā populācijā (5).

1. The Data Collection on Adverse Events of Anti-HIV drugs (D:A:D) Study Group. Factors associated with specific causes of death amongst HIV-positive individuals in the D:A:D study // AIDS. 2010; 24: 1537-1548.
2. Lohse N.. Hansen A. B. E.. Pedersen G.. et al. Survival of Persons with and without HIV Infection in Denmark. 1995-2005 // Annals of Internal Medicine. 2007; 146 (2): 87-96.
3. Hogg R.. Lima V.. Sterne J. A. C.. et al. Life expectancy of individuals on combination antiretroviral therapy in high-income countries: a collaborative analysis of 14 cohort studies // The Lancet. 2008; 372: 293-299.
4. Lewden C.. Bouteloup V.. De Wit S.. et al. All-cause mortality in treated HIV-infected adults with CD4 ≥500/mm^3 compared with the general population: evidence from large European observational cohort collaboration // International Journal of Epidemiology. 2012; 41: 433-445.
5. McDavid Harrison K.. Song R.. Zhang X. Life Expectancy After HIV Diagnosis Based on National HIV Surveillance Data From 25 States. United States // Journal of Acquired Immune Deficiency Syndromes. 2010; 53 (1): 124-130.

Kopējās mirstības
(uz 1000 riska persongadiem HIV inficēto populācijā)
izmaiņu tendences laikā no 2001.-2010.gadam

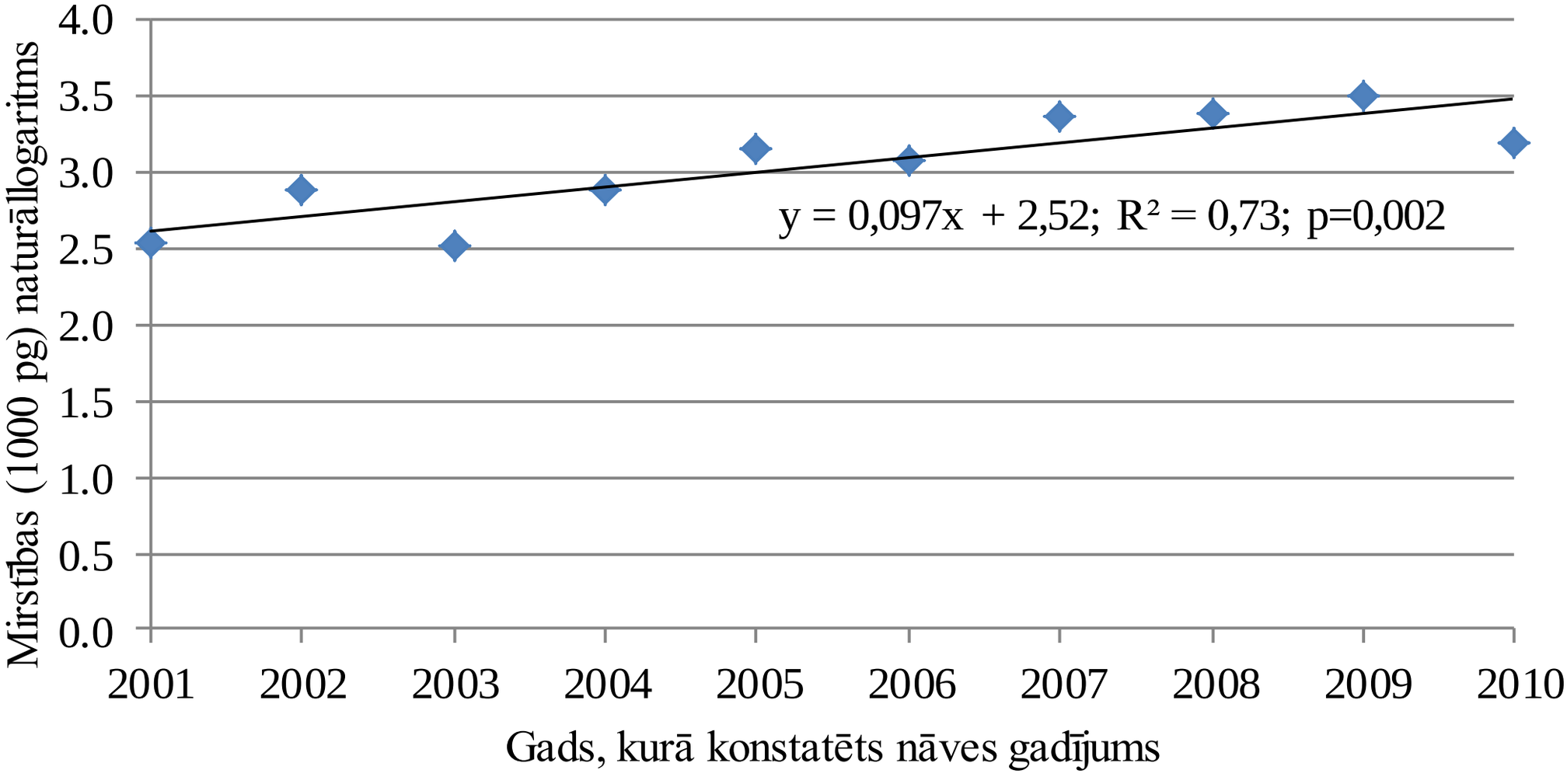

Avots: Karnīte A., Cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas iznākumu asociētie faktori, promocijas darbs, 2013

Vecuma standartizētā mirstība (uz 100 000 iedz.)

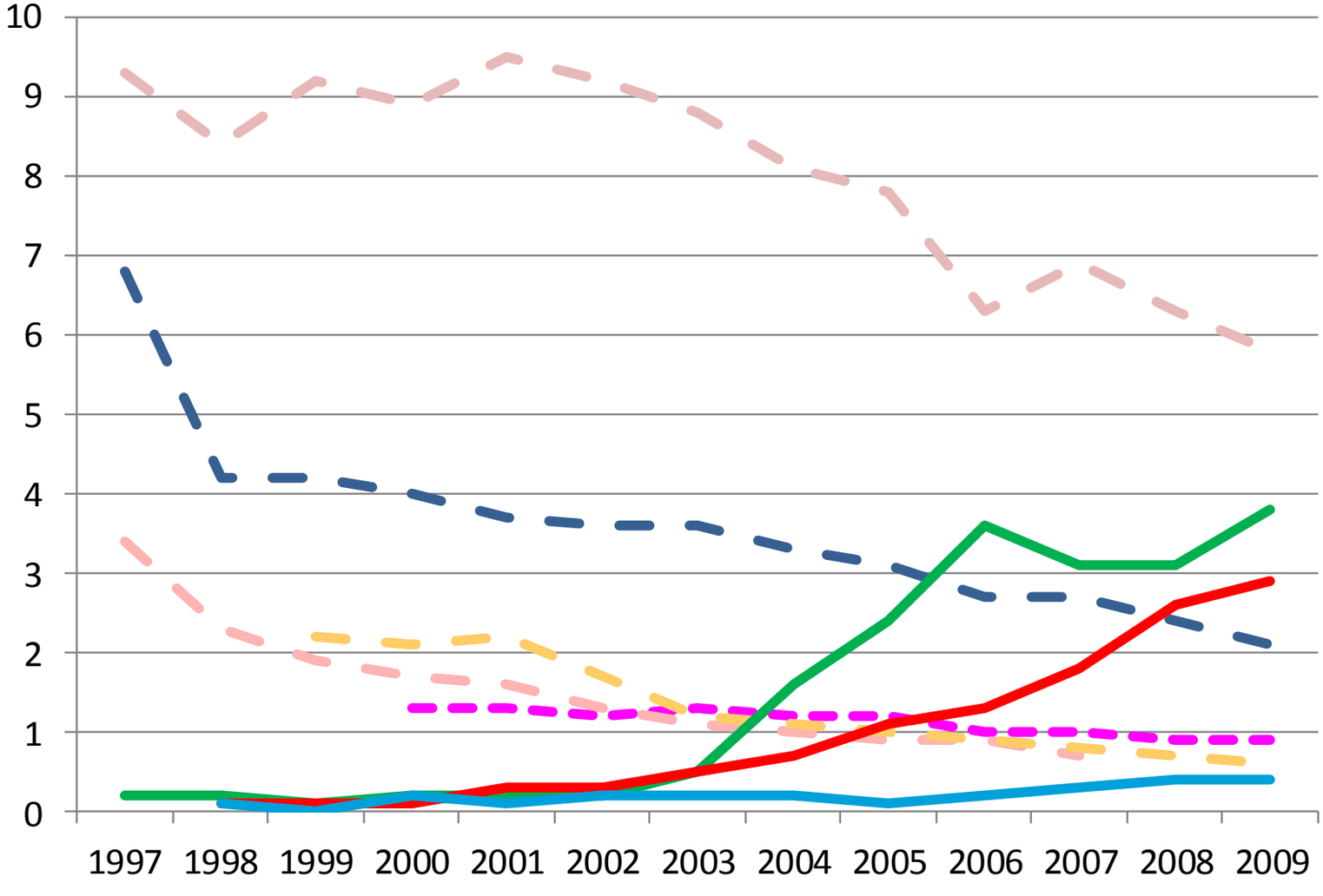

2011.	
1,49	EU27
1,13	Šveice
1,96	Spānija
1,08	Portugāle
0,21	Rumānija
0,63	**Igaunija**
1,64	**Latvija**
1,06	**Lietuva**

Avots: Eurostat, 2015

Mirstības proporciju rādītājs trīs galveno nāves cēloņu grupās laikā no 2001.-2010.gadam

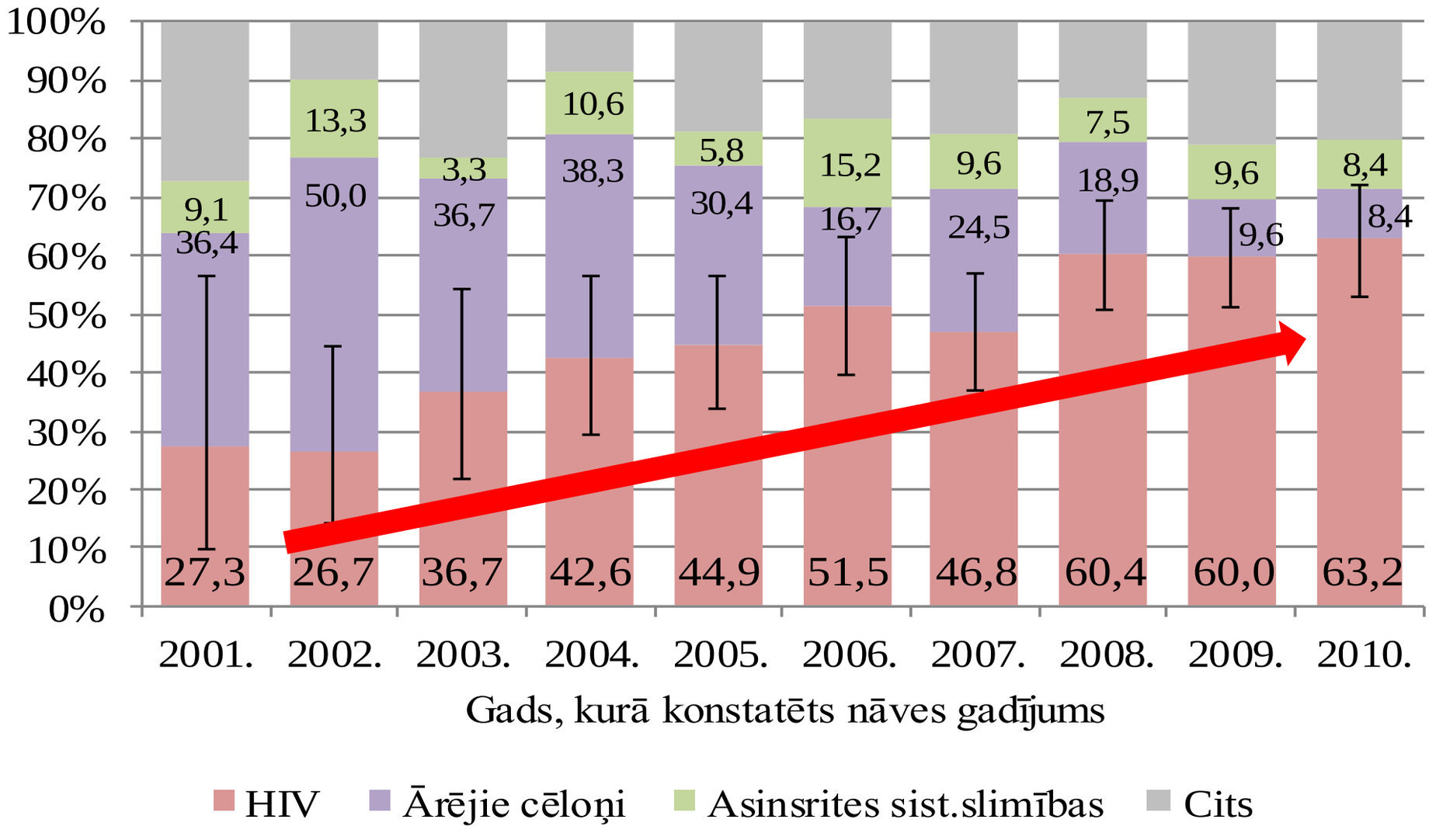

Avots: Karnīte A., Cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas iznākumu asociētie faktori, promocijas darbs, 2013

- Terapija ir saistīta ar vērā ņemamiem finansiāliem ieguvumiem - attālinot AIDS stadiju, samazinot mirstību attiecīgi mazinās zaudējumi, kas saistīti ar darbaspēka zaudēšanu, darba produktivitātes krišanos, t.s. netiešajām izmaksām u.tml. (1)
- Adekvāta HIV terapija ietaupa izmaksas, kas būtu nepieciešamas oportūnistisko slimību ārstēšanai (1)
- Jāuzsver arī pierādījumi par to, ka HAART ievērojami samazina HIV transmisijas risku (ārstēšana kā profilakse *(treatment as prevention, „T as P")* princips), tādējādi tiek ietaupīti līdzekļi, kas būtu nepieciešami jauno HIV inficēto personu aprūpei (2)

1. Haacker M. The Impact of HIV/AIDS on Government Finance and Public Services // The Macroeconomics of HIV/AIDS / Ed. By Haacker M. – Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2004. – Pp. 198-258.

2. Granich R., Crowley S., Vitoria M., et al. Highly active antiretroviral treatment as prevention of HIV transmission: review of scientific evidence and update // Current Opinion in HIV and AIDS, 2010; 5: 298-304.

Paldies par uzmanību!